

УДК: 616–036.86

ОСОБЛИВОСТІ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ ЕКСПЕРТНОЇ ДОПОМОГИ УЧАСТНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ

Професор А. В. Іпатов, Ю. І. Коробкін

ДУ «Український державний НДІ медико-соціальних проблем інвалідності
МОЗ України», м. Дніпропетровськ

Резюме

В статті приведені деякі особливості і підходи к медико-соціальної експертизи при освидетельствовани учасників бойових дій.

Ссылаясь на действующие законодательные документы, приводятся порядок и последовательность при назначении единовременной материальной помощи пострадавшим и членам их семей, а также установления статуса участника боевых действий.

Учитывая отдаленные последствия ветеранов боевых действий, рассматриваются вопросы их трудоустройства и реабилитации в современных условиях. Отмечены правовые несоответствия, которые имеют место в предоставлении льгот или компенсаций пострадавшим, а также в предоставлении возможности трудоустроиться по специальности.

Представлена таблица льгот и компенсаций участников боевых действий со ссылкой на соответствующие законодательные документы и решения правительства Украины.

Ключевые слова: *медико-социальная экспертиза, участник боевых действий, реабилитация, трудоустройство.*

Summary

The article describes some of the features and approaches to medical and social examination in the combat participants expertise.

Referring to the valid legal documents, there provides the order and consistency in the appointment of one-time financial assistance to the victims and their families, as well as the determination of combatant status.

Given the long-term effects of war veterans, the article covers the issues of their employment and rehabilitation in modern conditions. Noted legal inconsistencies that occur in the provision of benefits or compensation to victims, as well as providing employment opportunities by the specialty.

The article presents the table of benefits and compensations to combat participants with reference to the relevant legislative documents and decisions of the government of Ukraine.

Keywords: *medico-social expertise, combat participant, rehabilitation, employment.*

Медико-соціальна експертна допомога населенню України в сучасних умовах, за соціально-демографічної і соціально-економічної нестабільності повинна бути більш гнучкою і враховувати чимало факторів і тенденцій. Особливо це важливо під час огляду учасників бойових дій, які отримали різні поранення.

Слід зазначити, що учасники антитерористичної операції (АТО) сьогодні прирівняні до учасників бойових дій. Згідно з п. 19 ст. 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», особи, які належать до учасників бойових дій:

- військовослужбовці Збройних сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, особи рядового, начальницького складу і військовослужбовці Міністерства внутрішніх справ України;

- згідно з законами України – інші військово-формування, які захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, а також брали участь в антитерористичній операції.

Також статус учасника бойових дій можуть отримати працівники підприємств, установ та організацій, які залучалися й брали безпосередньо участь в антитерористичній операції в районах її проведення.

Райони проведення антитерористичної операції та терміни її проведення визначаються Антитерористичним центром при СБУ. Підставою для надання статусу учасника бойових дій представникам силових відомств є документи про безпосереднє залучення до виконання завдань АТО в районах її проведення, направлення (прибуття) у відрядження в райони проведення антитерористичної операції (виписки з наказів, директив, розпоряджень, посвідчень про відрядження, журналів бойових дій, бойових донесень, дислокацій, книг, нарядів, графіків відбування служби, звітів, зведень, повідомлень, матеріалів спеціальних (службових) розслідувань за фактами одержання поранень).

Для працівників підприємств, які залучалися в АТО, підставою для надання їм статусу учасника бойових дій є документи про безпосереднє залу-

чення до виконання завдань АТО в районах її проведення або направлення (прибуття) у відрядження для безпосередньої участі в АТО в районах її проведення (виписки з наказів, розпоряджень, посвідчень про відрядження, книг, нарядів, матеріалів спеціальних (службових) розслідувань за фактами одержання поранень), а також документи, які були підставою для прийняття керівниками підприємств, установ, організацій рішення про направлення осіб у такі відрядження.

Рішення про надання статусу учасника бойових дій прийма міжвідомча комісія з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, яка створюється Державною службою у справах ветеранів війни та учасників АТО.

У разі неподання командиром (начальником) військової частини (органу, підрозділу) або іншим керівником установи, або керівником підприємства, установи, організації в міжвідомчу комісію документів, що необхідні для надання статусу учасника бойових дій, особа може самостійно звернутися в таку комісію.

У разі відмови з надання статусу учасника бойових дій питання про надання особі зазначеного статусу може повторно виноситися на розгляд міжвідомчої комісії за рішенням Міністра соціальної політики. Рішення комісії може бути оскаржено в судовому порядку.

Необхідно зазначити, що для інвалідів визначена вся повнота соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, закріплених Конституцією, законами України та міжнародними договорами, які узгоджені і прийняті на засіданні Верховної Ради України (частина перша ст. 1 Закону № 875).

Інша особливість полягає в тому, що кожен четвертий-п'ятий учасник бойових дій (у тому числі і учасник АТО), навіть за відсутності будь-яких фізичних ушкоджень, страждає нервово-психічними розладами, а серед поранених і калік – ці розлади у кожного третього.

Віддалені наслідки починають проявлятися через кілька місяців після повернення їх до нормальних умов життя. За даними експертів військово-медичної академії, в учасників бойових дій (порівняно зі здоровими людьми) у два-три рази вище ймовірність таких захворювань, як гіпертонічна хвороба, гастрит, виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки та інші психосоматичні захворювання. Загальний стан характеризується слабкістю, зниженням працездатності, безсонням, фобією, частими головними болями, болями в ділянці серця, сексуальними розладами та іншими. Ці ж симптоми більш виражені в інвалідів, які отримали різні поранення і травми.

Для цієї категорії осіб також характерні тривала емоційна напруженість, підвищена дратівливість, агресивність і безпричинний гнів. Нав'язливі спогади тільки посилюють дані прояви, аж до спроби суїциду.

Така поведінка характерна і для всіх ветеранів воєнних подій інших країн. Тому виявлені особливості слід урахувувати під час організації реабілі-

таційних заходів, визначати необхідну повноту і контролювати їхню ефективність.

Одна з проблем у інвалідів, а тим більше учасників бойових дій – це працевлаштування. Робота для людини-інваліда не тільки фінансове забезпечення свого існування, але і повноцінну участь у житті суспільства, можливість приносити користь для оточуючих і суспільства, а отже, мати рівні з ними права. Як правило, всі інваліди мають гарантовані пільги для відповідної категорії. Але, за словами Арсенія Яценюка, кількість пільговиків в Україні сьогодні більша, ніж навіть у колишньому СРСР. Про це повідомляє Укрінформ. «На превеликий жаль, міністру соціальної політики доведеться проводити складні непопулярні заходи. В тому числі і перегляд усіх пільгових категорій громадян», – заявив Прем'єр-міністр.

Були також озвучені такі цифри: в країні 16 мільйонів осіб працездатного населення, а 17 мільйонів отримують субсидії і різні соціальні виплати. Зокрема, він зазначив, що тільки одних чорнобильців в Україні ледь не половина, що не відповідає дійсності.

Право інвалідів на працю закріплено у ст. 17 Закону № 875 і Україна забезпечує рівність трудових прав усіх громадян незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової і національної належності, статі, мови, політичних поглядів, релігійних переконань, роду і характеру занять, місця проживання та інших обставин (ст. 21 Кзпп).

Але в низці законодавчих документів і підзаконних актах є свої суперечності й особливості, які необхідно враховувати під час працевлаштування та реабілітації інвалідів. Так, будь-яке підприємство або організація за наявності квоти можуть відмовити інваліду бойових дій у працевлаштуванні, посилаючись на відповідні вимоги щодо певної вакансії. Найчастіше, це недостатній досвід роботи, відсутність професійних навичок і відповідної освіти, не кажучи вже про непридатність інваліда до певних видів праці, згідно з медичним висновком.

Основні закони та підзаконні акти, якими визначається обсяг пільг учасникам бойових дій (АТО) та членам їхніх сімей, такі:

Закон України «Про Національну гвардію України» (редакція від 13.03.2014);

Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту» (редакція від 06.05.2014);

Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» (редакція від 20.05.2014);

Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (редакція від 20.05.2014);

Закон України «Про Збройні сили України» (редакція від 05.06.2014);

Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їхніх сімей» (редакція від 05.06.2014);

Закон України «Про Державну прикордонну службу України» (редакція від 05.06.2014);

Закон України «Про боротьбу з тероризмом» (редакція від 05.06.2014);

Кодекс цивільного захисту України (редакція від 27.03.2014).

Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2013 р. № 975 «Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві».

Слід зазначити, що іноді виникає правова невідповідність між законами, кожен з яких установлює свій розмір допомоги.

Так, у разі загибелі військовослужбовця під час проведення АТО, згідно зі ст. 21 Закону України «Про боротьбу з тероризмом», встановлено право членів його сім'ї та осіб, які перебували на його утриманні, на одноразову допомогу в розмірі 20 прожиткових мінімумів, а також на відшкодування витрат на поховання загиблого. Крім того, цій сім'ї виплачується пенсія у зв'язку з втратою годувальника, а також за ними зберігаються всі пільги, які мав загиблий.

З іншого боку, – відповідно до частини 2 ст. 16 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їхніх сімей» у разі загибелі військового під час виконання ним обов'язків військової служби передбачає надання членам сім'ї, батькам, а також утриманцям загиблого одноразової грошової допомоги в розмірі 500 прожиткових мінімумів.

Таким чином, правова невідповідність у вищезгаданих законах допускає різне трактування і встановлення різного розміру допомоги.

Згідно з роз'ясненнями департаменту правового забезпечення Міністерства оборони України з цього питання, особи, які мають право на отримання допомоги у разі загибелі учасника АТО, можуть самостійно обрати потрібний закон. Природно перевагу буде віддано положенню ст. 16 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Подібні суперечності в чинному законодавстві можна спостерігати і під час призначення допомоги пораненим у ході АТО бійцям силових структур, які стали інвалідами. Надання їм одноразової грошової допомоги передбачено ст. 21 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» (у розмірі 10 прожиткових мінімумів для працездатної особи) та ст. 16 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їхніх сімей» (250 прожиткових мінімумів) – у разі встановлення першої групи інвалідності і 200 і 150 – відповідно, у разі встановлення другої і третьої груп). Військовослужбовець у даному випадку також має право обирати, який саме вид допомоги (за яким законом) йому має бути призначено.

У разі, якщо особа, яка брала участь у боротьбі з тероризмом під час проведення антитерористичної операції зазнала поранення, яке не призвело до інвалідності, цій особі виплачується одноразова допомога в розмірі п'яти прожиткових мінімумів

(установлено ст. 21 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»). Водночас, відповідно до частини 7 Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори або для проходження служби у військовому резерві, затвердженого ПКМУ від 25 грудня 2013 р. № 975, у випадку часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності одноразова грошова допомога виплачується залежно від ступеня втрати працездатності, що встановлюється медико-соціальними експертними комісіями, у розмірі, який визначається у відсотках від:

- 70-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення ступеня втрати працездатності, – військовослужбовцю, який отримав поранення (контузію, травму чи каліцтво) під час виконання обов'язків військової служби, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності;

- 50-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення ступеня втрати працездатності, – військовослужбовцю строкової військової служби, який отримав поранення (контузію, травму чи каліцтво) у період проходження ним строкової військової служби, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності.

З вище наведеної інформації випливає, що для отримання одноразової допомоги внаслідок поранення, що не призвело до інвалідності, більш доцільно керуватися положеннями ПКМУ від 25 грудня 2013 р. № 975.

Також слід зазначити, що якщо протягом двох років військовослужбовцю, військовозобов'язаному і резервісту після первинного встановлення інвалідності або ступеня втрати працездатності без встановлення інвалідності під час повторного огляду буде встановлено відповідно до рішення медико-соціальної експертної комісії більш високу групу, або іншу причину інвалідності, або на більший відсоток втрати працездатності, що дає їм право на отримання одноразової грошової допомоги в більшому розмірі, виплата провадиться з урахуванням раніше виплаченої суми.

Призначення та виплата одноразової допомоги здійснюється відповідно до положення Постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2013 р. № 975 «Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори або для проходження служби у військовому резерві» на підставі документів, перелік яких наведено нижче.

Якщо ж надається не повний комплект необхідних для оформлення документів (наприклад,

відсутність свідоцтва про смерть у разі загибелі військовослужбовця), підстав для призначення одноразової допомоги немає.

Відповідно до цієї ж Постанови Кабінету Міністрів порядок призначення і виплати допомоги такий:

1. Військовослужбовці, які мають право на одноразову допомогу в разі поранення, звертаються до командування військової частини, до якої вони приписані, з таким переліком документів:

- заявою про виплату одноразової грошової допомоги (стандартний бланк є у військовій частині);

- копією довідки медико-соціальної експертної комісії про встановлення відсотка і причинного зв'язку втрати працездатності, або встановленої інвалідності (видається комісіями МСЕК Міністерства охорони здоров'я);

- копією довідки військово-лікарської комісії, свідоцтвом про хворобу (видається медичними установами, в яких проводилось лікування);

- копією довідки командира військової частини про причини та обставини поранення (контузії, травми або каліцтва), видається у військовій частині;

- випискою з наказу командира військової частини про виключення зі списків особового складу частини, а для військовослужбовців строкової військової служби – копію військового квитка (для звільнених із служби);

- копією сторінок паспорта одержувача одноразової допомоги з даними про прізвище, ім'я, по батькові та місце реєстрації;

- копією ідентифікаційного коду отримувача.

Члени сім'ї, батьки або утриманці військовослужбовця, який загинув під час проведення АТО, для отримання одноразової допомоги повинні подати в обласний військовий комісаріат за місцем приписки загиблого такі документи:

- заяву кожної повнолітньої особи, яка має право на отримання допомоги, а в разі наявності неповнолітніх дітей – іншого з батьків про виплату одноразової грошової допомоги (стандартний бланк є у військоматі);

- копію свідоцтва про смерть військовослужбовця (оригінал видають органи РАГСУ за місцем проживання);

- виписку з наказу про виключення загиблого (померлого) військовослужбовця зі списків особового складу військової частини (надає військова частина);

- копію лікарського свідоцтва про смерть (видається сім'ї) і повідомлення військової частини про смерть військовослужбовця (надсилається військовою частиною військового комісаріату за місцем проживання сім'ї);

- копію довідки органу реєстрації або відповідного житлово-експлуатаційного підприємства, організації або органу місцевого самоврядування про склад сім'ї військовослужбовця;

- витяг з послужного списку особової справи про склад сім'ї військовослужбовця (видає військова частина);

- копію свідоцтва про шлюб – для виплати грошової допомоги дружині (чоловікові);

- копію свідоцтва про народження дитини – для виплати одноразової грошової допомоги дитині;

- копію свідоцтва про народження військовослужбовця – для виплати одноразової грошової допомоги батькам загиблого (померлого);

- копії сторінок паспортів повнолітніх членів сім'ї з даними про прізвище, ім'я та по батькові і місце реєстрації;

- копію ідентифікаційного коду кожного члена сім'ї.

2. Усі копії засвідчуються в військовому комісаріаті (військової частини), який приймає документи для виплати одноразової допомоги.

Комплект документів перевіряється і направляється за належністю до Департаменту фінансів Міністерства оборони України для розгляду їх Комісією Міністерства оборони України з розгляду питань, пов'язаних з призначенням та виплатою одноразової допомоги або відповідного структурного підрозділу центрального органу виконавчої влади, що здійснює керівництво відповідним підрозділом, що беруть участь в АТО.

3. Перевірені фахівцями документи розглядаються Комісією та подаються міністру оборони України або керівнику іншого відповідного центрального органу виконавчої влади для прийняття рішення про призначення одноразової допомоги.

4. Після прийняття рішення міністром оборони України або керівником відповідного центрального органу виконавчої влади кошти направляються в обласний військовий комісаріат (військової частини), в який були подані документи, для виплати одноразової допомоги одержувачам.

І, нарешті, одноразова грошова допомога виплачується особі шляхом її перерахування уповноваженим органом на рахунок в установу банку, зазначеного одержувачем виплати, або через касу уповноваженого органу.

Рішення про відмову в призначенні допомоги може бути оскаржено у встановленому порядку.

Крім виплати одноразової грошової допомоги військовослужбовці, які зазнали поранення і контузії (в тому числі таких, які зумовили присвоєння групи інвалідності) під час АТО, мають низку пільг, перелік яких визначено у ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»:

- безкоштовне лікування, санаторно-курортне оздоровлення, зубопротезування;

- 75-відсоткова знижка оплати за користування житлом, комунальними послугами, паливом для опалення будинку;

- безкоштовний проїзд внутрішньоміським транспортом загального користування;

- першочергове забезпечення житловою площею за необхідності поліпшення житлових умов та ін.

Єдиним правовим обмеженням, якого можуть зазнати такі особи в майбутньому, є неможливість їх продовжувати проходження військової служби

і служби в підрозділах інших силових структур відповідно до медичного приписом (крім випадків, якщо військово-лікарською комісією буде встановлено відновлення працездатності і (або) зняття при своєної групи інвалідності).

Згідно з нормативно-правовою базою всі учасники бойових дій мають соціальні гарантії, перелік яких наведено у таблиці 1.

Висновки

1. Соціальні гарантії й охорона здоров'я населення повинні, перш за все, регламентуватися:

- а) законодавчо-правовим полем;
- б) загальнодержавною концепцією охорони здоров'я;

в) загальнодержавною і регіональними міжвідомчими програмами здоров'я населення.

2. Реформування охорони здоров'я та служби медико-соціальної експертизи України повинні здійснюватися послідовно, динамічно і на постійній основі, враховуючи стан і тенденції соціально-демографічних, соціально-економічних і законодавчих змін у країні.

Реформування діяльності має проходити одночасно зі зміною загальної концепції інвалідності, реабілітації і соціальної (у т. ч. трудової) інтеграції інвалідів у звичайні умови життя.

3. Служба медико-соціальної експертизи України повинна мати доступний інформаційний інтернет-ресурс, що надає базову та оперативну інформацію зі зворотним зв'язком для фахівців служби медико-соціальної експертизи, лікарів медико-соціальних експертних комісій, лікарсько-консультаційних комісій, студентів, інвалідів та населення.

4. Враховуючи те, що медико-соціальні проблеми інвалідності вирішуються на державному рівні, необхідні подальші наукові дослідження і розробки в цій галузі на базі державних науково-дослідних установ і організацій. Ці дослідження повинні бути спрямовані насамперед на зниження інвалідності та інвалідизації населення України, а також для корекції законів і підзаконних актів, що стосуються питань інвалідів та інвалідності.

Таблиця 1

Перелік соціальних гарантії для учасників Антитерористичної операції

№ з/п	Назва пільги	Нормативно-правовий акт, в якому передбачена пільга (зміст пільги)
1.	Право на отримання пенсії пенсіонерам із військовослужбовців та осіб, які отримують пенсію за цим Законом, у разі призову їх на військову службу під час мобілізації, на особливий період до Збройних сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань.	Внесені зміни до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» 1) статтю 2 після частини другої доповнено новою частиною такого змісту: «Пенсіонерам з числа військовослужбовців та осіб, які отримують пенсію за цим Законом, у разі призову їх на військову службу під час мобілізації, на особливий період до Збройних сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та Державної спеціальної служби транспорту, на службу до органів внутрішніх справ, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, органів та підрозділів цивільного захисту, податкової міліції та Державної кримінально-виконавчої служби України виплата пенсій на час такої служби не припиняється. Після звільнення із служби цих осіб виплата їм пенсій здійснюється з урахуванням додаткової вислуги років на день їхньої демобілізації. Якщо новий розмір пенсії у цих осіб буде нижчий за розмір, який вони отримували в мирний час, виплата їм пенсії здійснюється у розмірі, який вони отримували на день призову на службу у зв'язку з мобілізацією».
2.	Збереження місця роботи (посади), середнього заробітку на підприємстві, в установі, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності.	Стаття 39 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (доповнено частиною другою); Стаття 119 Кодексу законів про працю України (доповнено частиною третьою) такого змісту: За громадянами України, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, але не більше одного року, зберігаються місце роботи (посада), середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності.
3.	Державна реєстрація підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців не припиняється.	У Законі України «Про військовий обов'язок і військову службу» статтю 39 доповнено частиною третьою такого змісту: За громадянами України, які проходять військову службу

		за призовом під час мобілізації, на особливий період, не припиняється державна реєстрація підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців.
4.	Одноразова грошова допомога на день демобілізації.	Пункт 2 статті 15 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» доповнено абзацом такого змісту: «Військовослужбовцям, які були призвані на військову службу за призовом у зв'язку з мобілізацією, виплата одноразової грошової допомоги, передбаченої цим пунктом, здійснюється за період такої служби з дня їхнього зарахування на службу без урахування періоду попередньої військової служби, на якій вони перебували у мирний час, за винятком тих осіб, які при звільненні з військової служби у мирний час не набули права на отримання такої грошової допомоги. Зазначена допомога виплачується на день демобілізації таких військовослужбовців. Умови та порядок виплати одноразової грошової допомоги військовослужбовцям, призваним на військову службу за призовом у зв'язку з мобілізацією, визначаються Кабінетом Міністрів України». (Порядок та розміри покищо не розроблено).
5.	Право на грошове забезпечення військовослужбовців, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації.	Постанова КМУ 09.04.2014 № 111; Військовослужбовцям, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, грошове забезпечення виплачується в порядку та розмірах, установлених для осіб офіцерського складу, осіб рядового сержантського та старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом.
6.	Надання військовослужбовцям, які брали участь в АТО, статусу учасника бойових дій.	Зміни внесені у частину першу статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»: військовослужбовці Збройних сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, особи рядового, начальницького складу і військовослужбовці Міністерства внутрішніх справ України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також брали участь в антитерористичній операції. Перелік осіб, які є учасниками бойових дій та брали участь в антитерористичній операції, визначається Кабінетом Міністрів України».
7.	Допомога в проведенні похорону і компенсація матеріальних витрат на ритуальні послуги та на спорудження пам'яників у розмірах, установлених Кабінетом Міністрів України. Розмір допомоги – 500 грн.	Пункт 4 статті 15 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їхніх сімей»; Батькам та неповнолітнім дітям, а також дітям-інвалідам з дитинства (незалежно від їхнього віку) військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти в період проходження військової служби, державою виплачується одноразова грошова компенсація в розмірі суми державного страхування військовослужбовців з урахуванням коефіцієнта індексації грошових доходів. У Постанові КМУ від 22.05.2000 № 829 «Про грошове забезпечення військовослужбовців»; Визначено розмір допомоги: Військовим формуванням, Державній спеціальній службі транспорту надавати сім'ям і батькам військовослужбовців, які загинули (померли) під час проходження військової служби, допомогу в проведенні поховання і компенсувати матеріальні витрати на ритуальні послуги та спорудження надгробків у розмірі 500 гривень.
8.	Право членів сімей військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, інших осіб, які загинули (померли) внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаного	У статті 36 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» передбачено: Членам сімей військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, інших осіб, які мають право на

	них під час захисту Батьківщини на отримання пенсії у розмірі 70 процентів грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на одного непрацездатного члена сім'ї.	пенсію за цим Законом, які загинули (померли) внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час захисту Батьківщини, ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи або виконанні інших обов'язків військової служби (службових обов'язків), або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті, у партизанських загонах і з'єднаннях та підпільних організаціях і групах, визнаних такими законодавством України, ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи чи участю у бойових діях у мирний час, які є непрацездатними та перебували на утриманні загиблого (померлого) годувальника (при цьому дітям та іншим особам, зазначеним в абзаці другому статті 30 цього Закону, незалежно від того, чи перебували вони на утриманні загиблого (померлого) годувальника, – 70 процентів грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на одного непрацездатного члена сім'ї. Якщо на утриманні загиблого (померлого) годувальника перебували двоє і більше членів сім'ї, пенсія призначається у розмірі 90 процентів грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника, що розподіляється між ними рівними частками, але не менш, ніж 40 відсотків на кожного непрацездатного члена сім'ї. У таких же розмірах, незалежно від причини смерті годувальника, обчислюються пенсії членам сімей померлих інвалідів війни та членам сімей, до складу яких входять діти, які втратили обох батьків.
9.	Одноразова грошова допомога у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без установлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві. У разі загибелі: 609 тис. грн. (з 01.01.14); 625 тис. грн. (з 01.07.14); 650,5 тис. грн. (з 01.10.14).	Постанова КМУ від 25.12.13 № 975 «Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без установлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві». Одноразова грошова допомога призначається і виплачується: 1) військовослужбовцю, інвалідність якого настала внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого ним під час виконання обов'язків військової служби або внаслідок захворювання, пов'язаного з виконанням ним обов'язків військової служби, чи встановлення інвалідності особі після її звільнення з військової служби внаслідок зазначених причин, у розмірі: 250-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення інвалідності, – у разі встановлення інвалідності I групи (304,5 тис. грн.); 200-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення інвалідності, – у разі встановлення інвалідності II групи (243,6 тис. грн.); 150-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення інвалідності, – у разі встановлення інвалідності III групи (182,7 тис. грн.); 2) військовослужбовцю, інвалідність якого настала в період проходження військової служби або внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням ним військової служби, або встановлення особі, звільненій з військової служби, інвалідності не пізніше ніж через три місяці після звільнення її з військової служби чи після закінчення тримісячного строку, але внаслідок захворювання або нещасного випадку, що мали місце в період проходження зазначеної служби, у розмірі: 120-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення інвалідності, – у разі встановлення інвалідності I групи (146,2 тис. грн.); 90-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення інвалідності, – у разі встановлення інвалідності II групи (109,6 тис. грн.); 70-

		кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення інвалідності, – у разі встановлення інвалідності III групи (85,3 тис. грн.); 3) військово-визволеному або резервісту, якого призвано на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві, інвалідність якого настала внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), заподіяного військово-визволеному чи резервісту під час виконання обов'язків військової служби або служби у військовому резерві, або не пізніше ніж через три місяці після закінчення зборів, проходження служби у військовому резерві, але внаслідок захворювання або нещасного випадку, що мали місце в період проходження таких зборів, служби у військовому резерві, у розмірі: 120-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення інвалідності, – у разі встановлення інвалідності I групи (146,2 тис. грн.); 90-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення інвалідності, – у разі встановлення інвалідності II групи (109,6 тис. грн.); 70-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення інвалідності, – у разі встановлення інвалідності III групи (85,3 тис. грн.) 7) У разі часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності одноразова грошова допомога виплачується залежно від ступеня втрати працездатності, який встановлюється медико-соціальними експертними комісіями, у розмірі, що визначається у відсотках від: 70-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення ступеня втрати працездатності, – військовослужбовцю, який отримав поранення (контузію, травму або каліцтво) під час виконання обов'язків військової служби, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності (85,3 тис. грн.) 50-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату встановлення ступеня втрати працездатності, – військовослужбовцю строкової військової служби, який отримав поранення (контузію, травму або каліцтво) у період проходження ним строкової військової служби, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності (60,9 тис. грн.).
10.	Надання права на отримання позачергових військових звань.	Указ Президента України від 19.05.2014 «Про заохочення військовослужбовців – учасників антитерористичної операції». Дозволити Міністерству оборони України, Головному управлінню Національної гвардії України, Службі безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Управлінню державної охорони України під час проведення антитерористичної операції присвоювати в порядку заохочення військовослужбовцям – учасникам антитерористичної операції соціальних гарантій, чергові військові звання до полковника (капітана 1 рангу) включно незалежно від займаної посади та строків вислуги у відповідному званні.
11.	Надбавка за виконання особливо важливих завдань під час проходження служби у розмірі 100 %.	Наказ МОУ від 19.05.2014 № 325 «Про внесення змін до наказу МОУ від 14.04.14 № 240». Передбачена надбавка за виконання особливо важливих завдань під час проходження служби (у відсотках посадового окладу за військовим званням та надбавки за вислугу років) військовослужбовцям, які залучаються Антитерористичним центром та його координаційними групами при регіональних органах СБУ до проведення заходів щодо запобігання терористичних проявів та їх припинення, за період виконання ними спеціальних завдань, пов'язаних з антитерористичною діяльністю – 100 %.

12.	Медичне забезпечення.	Постанова ВРУ від 29.05.14 № 1286-VII «Про забезпечення належним медичним обслуговуванням учасників бойових дій, які зазнали поранень під час проведення антитерористичної операції (АТО) на Сході України, 2014». Згідно з постановою, «військовослужбовці Збройних сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, особи рядового, начальницького складу і військовослужбовці Міністерства внутрішніх справ України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які, захищаючи незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, брали участь в антитерористичній операції і зазнали поранень, контузій чи іншого ушкодження здоров'я, мають право на безоплатне медичне обслуговування (лікування, диспансеризацію, медичну реабілітацію та ін.) у клінічній лікарні «Феофанія» Державного управління справами». Постановою передбачено, що медична допомога зазначеним особам надається закладами охорони здоров'я невідкладно.
13.	Винагорода в розмірі 100 відсотків місячного грошового забезпечення та заробітної плати.	Постанова КМУ від 04.06.14 № 158. Установити, що за безпосередню участь в антитерористичних операціях, здійсненні заходів із забезпечення правопорядку на державному кордоні, відбиття збройного нападу на об'єкти, що охороняються військовослужбовцями, звільнення цих об'єктів у разі захоплення або спроби насильного заволодіння зброєю, бойовою та іншою технікою військовослужбовцям, у тому числі строкової військової служби, особам рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, водіям автотранспортних засобів Національної гвардії і Державної прикордонної служби, починаючи з 1 травня 2014 р., виплачується винагорода в розмірі 100 відсотків місячного грошового забезпечення та заробітної плати, але не менш ніж 3000 гривень, у розрахунку на місяць.

Література

1. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» (редакція від 20.05.2014) – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, N 27, ст. 385.
2. Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (редакція від 20.05.2014) – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 29, ст. 399.
3. Закон України «Про Збройні сили України» від 05.06.2014 № 1313-VII – ВВР, 2014, № 29, ст. 946.
4. Закон України від 20.12.91 р. № 2011-XII «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їхніх сімей» (редакція від 05.06.2014).
5. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» (редакція від 05.06.2014) – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 27, ст. 208.
6. Закон України від 12.08.2014 р. № 1630-VII «Про боротьбу з тероризмом» – ВВР, 2014, № 39, ст. 2007.

7. Кодекс цивільного захисту України. – (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34–35, ст. 458) Із останніми змінами, внесеними згідно із Законом № 1166-VII від 27.03.2014 – ВВР, 2014, № 20–21, ст. 745.

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2013 р. № 975 «Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві».

9. Інформація про призначення одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності – Режим доступу:

[http://www.mil.gov.ua/ministry/aktualno/do-uvagi-vijskovosluzhbovcziv-za-prizovom-pid-chas-mobilizaczi-na-osoblivij-period/informacziya-shhodo-priznachennya-odnorazovoi-groshovoi-dopomogi-u-razi-u-razi-zagibeli-\(smerti\)-invalidnosti-abo-chastkovoi-vtrati-praczezdatsnosti.html](http://www.mil.gov.ua/ministry/aktualno/do-uvagi-vijskovosluzhbovcziv-za-prizovom-pid-chas-mobilizaczi-na-osoblivij-period/informacziya-shhodo-priznachennya-odnorazovoi-groshovoi-dopomogi-u-razi-u-razi-zagibeli-(smerti)-invalidnosti-abo-chastkovoi-vtrati-praczezdatsnosti.html)

